

פרשת בהעלתך

1. כלל הדברים כי גדלה ורבה האמנתם, כי על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו ואין זה רק כי את משמרת ה' שמרו. והוא מאמרם ז"ל (ילקוט ירמיה רמז רסד) על פסוק זכרתי לך חסד נעורידך וכו' לכתך אחרי וכו' (ירמיה ב ב) (אלשיך, ט, כג)

2. מה בנין היה במשכן שהיו נותנים קרשים ע"ג אדנים. ולא לשעה היתה? אמר ר' יוסה מכיון שהיו נוסעים וחונים ע"פ הדיבור כמי שהוא לעולם. אמר ר' יוסי בי ר' בון מכיון שהבטיחן הקדוש ברוך הוא שהוא מכניסן לארץ כמי שהוא לשעה (ירושלמי, שבת פי"ב, ה"א)

3. אמר ליה רבא: דגלי מדבר קאמרת? כיון דכתיב בהו על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו - כמאן דקביע להו דמי". (עירובין נה, ב)

4. וַיִּסְעוּ בְּרֵאשֵׁי עַל פִּי דִּי בְּיַד מִשָּׁה: 'על פי ה' - בתקיעת החצוצרות, ד"א בהעלות הענן מעל המשכן שהורד המשכן על ידי הלויים (ראב"ע ט, יג)

5. ולמסע את המחנות - בשעת סלוק מסעות תתקעו בהם לסימן נמצאת אתה אומר ע"פ שלשה היו נוסעים ע"פ הקב"ה וע"פ משה ועל פי חצוצרות: (רש"י י, ב)

6. על פי ה' יסעו - שנינו במלאכת המשכן כיון שהיו ישראל נוסעים היה עמוד הענן מתקפל ונמשך על גבי בני יהודה כמין קורה תקעו והריעו ותקעו ולא היה מהלך עד שמשה אומר קומה ה' ונסע דגל מחנה יהודה זו בספרי: ועל פי ה' יחנו - כיון שהיו ישראל חונים עמוד הענן מתמר ועולה ונמשך על גבי בני יהודה כמין סוכה ולא היה נפרש עד שמשה אומר שובה ה' רבבות אלפי ישראל הוי אומר ע"פ ה' וביד משה (רש"י ט, יח)

7. תרועה שנית - שישע דגל ראובן ולא יתקעו עוד כי הקהתים ועמם הכהנים התוקעים נוסעים קודם דגל אפרים. תרועה יתקעו - הכהנים למסעיהם כי אחר דגל ראובן נוסעים. (אב"ע ו')

8. בחצוצרות וקול שופר הריעו לפני המלך ה': "אמר לו הקב"ה למשה: מלך עשיתך... מה מלך כשהוא יוצא תוקעים לפניו, אף אתה 'עשה לך שתי חצוצרות כסף', שבשעה שתהא יוצא ומכניס את ישראל תוקעין בהן והם מתכנסים" (תנחומא בהעלותך, ט)



9. עשה לך שתי חצוצרות כסף. בהיות הכונה עתה לנסוע להכניסם לארץ מיד, צוה בחצוצרות, לתרועת מלך בם, בנסוע המשכן ובנסוע המקדש, ובצאתם להלחם, כאמרו וכי תבאו מלחמה בארצכם על הצר הצורר אתכם, והרעותם בחצוצרות והיו לך למקרא העדה. מפני שהיה מקרא העדה והנשיאים אל פתח אהל מועד (פסוק ג) - לפני ה' - רצה שתהיה קריאתה בחצוצרות לכבוד המלך (ספורנו ב')

10. ולא זה הוא הארון שעשה בצלאל, שהרי משכן לא נתעסקו בו עד לאחר יום הכפורים, כי ברדתו מן ההר צוה להם על מלאכת המשכן, ובצלאל עשה משכן תחילה ואחר כך ארון וכלים, נמצא זה ארון אחר היה, וזהו שהיה יוצא עמם למלחמה, ואותו שעשה בצלאל לא יצא למלחמה אלא בימי עלי, ונענשו עליו ונשבה. (רש"י, דברים י, א)

11. לפי דעתי שהמסע הראשון לבדו לא היה כשאר המסעות והפסוק שאמר ונסעו הקהתים אחר נסוע שני הדגלים בכל המסעים חוץ מזה כי הארון היה נוסע לפניהם וזה היה שלשת ימים בלבד וזה טעם דרך שלשת ימים וכמוהו וילכו שלשת ימים במדבר איתם אין פירושו שהלכו ביום אחד מהלך שלשה ימים ויש אומרים שהלכו מהלך שלשה ימים ביום אחד ויש אומרים שהלכו מהלך שלשה ימים כנגד המסעים שנסעו בצאתם ממצרים והארון היה רחוק מהם דרך שלשה ימים וזה טעם וישכן הענן במדבר פארן ויפרשו ויסעו בראשונה כי על פי משה נסעו כי הענן נסע מיד וזה לא יתכן כי משה לא יסור מהארון והעד ויהי בנסוע הארון ויאמר משה ובנחה יאמר והנכון בעיני אשר אמרתי... (ראב"ע לא')

12. וענן ה' עליהם יומם. לא היה הולך לפניהם כמו בשאר המסעות, כי היה אז הארון מספיק לנחותם הדרך בהיותו נוסע לפניהם, אבל היה עומד עליהם ביום בעת נסעם. (ספורנו לג')

13. וזהו גם כן (תהלים קי"ח, כ"ב) אבן מאסו הבונים היתה לראש פינה וזהו שנאמר (זכריה ד', י"י) מי בז ליום קטנות וגוי' והבן, וזהו שרימזה התורה הקדושה כלל כל בחינת עבודת האדם מנעוריו עד עולם והוא שכתוב ג' פעמים על פי ה', בראשונה על פי ה' יסעו ועל פי ה' יחנו היינו כי היא תחלת עבודת האדם מה שהקב"ה בעצמו מוליכו וזהו על פי ה' יסעו ואחר כך מניחו וזהו על פי ה' יחנו שמה שהוא נופל ממדריגתו הוא על פי ה' שהניחו ומרחיק את עצמו ממנו מעט בכדי שיורגל בעבודה לילך הוא בעצמו להתקרב אל אביו שבשמים וזהו הכלל שנותן בענין עבודת הבורא [...]. (דגל מחנה אפרים, בהעלותך ד"ה 'על')

